

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1924.

Första kammaren.

Nr 13.

Onsdagen den 20 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Clason* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 39, angående uppförande av en varmbadinrättning vid Skaraborgs regementes kasernetablissement i Skövde.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde lördagen den 23 innevarande månad företaga val av

dels valmän jämte suppleanter för utseende av riksdagens justitieombudsman och riksdagens militieombudsman samt deras efterträdare,

dels ock valmän och suppleanter för utseende av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning.

Detta förslag antogs.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran andra lagutskottets utlåtande nr 7.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3 i anledning av väckt motion om höjning av vissa industritullar.

Utskottets hemställan bifölls.

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 27 april 1923 angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 5, i anledning av väckt motion om ändring av 4 § i förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker.

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 78, hade herr *Björkman* hemställt, att riksdagen måtte besluta följande ändring av § 4 i kungl. förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker den 1 juni 1923 (tillägget kursiverat):

4 §. Maldryck må från bryggeri utlämnas endast på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som beteckningen för den klass, vartill maldrycken jämlikt 2 § är hänförlig; dock må i stället för bryggeriets namn användas en såsom ursprungsbeteckning lämplig, av vederbörande överkontrollör

Ang.
märkning av
butelj, varå
maldryck ut-
lämnas.

Ang.
märkning av
butelj, vara
maltdryck ut-
lämnas.

(Forts.)

godkänd förkortning av namnet eller ock bryggeriets inregistrerade varumärke. Beträffande butelj må dylik stämpling *jämte å etikett* ske å korken eller proppen.

Anbringande av stämpel å kärl eller å kork skall äga rum enligt av kontrollstyrelsen meddelade anvisningar.

När kärl, som innehåller maltdryck, är försett med etikett, skall klassbeteckningen vara på tydligt framträdande sätt anbragt före den övriga texten å etiketten.

Vad i denna paragraf stadgats äger ej tillämpning, därest maltdryck av köpare avhämtas i öppna kärl.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet av angivna orsaker hemställt, att ifrågavarande motion I: 78 av herr Björkman, om ändring av 4 § i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Alexis Björkman, Johan Bergman* och *Olsson* i Mora, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen utvisade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen med anledning av motionen I: 78 av herr Björkman måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i det syfte, som i det av reservationerna förordade yttrandet angivits.

Herr **Björkman**: Herr talman, mina herrar! Då jag erfarit, att, på grund av några satsar, som influerit i motiveringen för reservationen, proposition kommer att vägras på ett yrkande om bifall till reservationen, har jag nu endast att, med erkännande av min tacksamhet för de instämmanden i mina synpunkter rörande vissa förhållanden, som återfinnas i utskottets yttrande, avstå ifrån att göra något yrkande.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Om ökad kontroll över försäljningen av pilsnerdricka.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa av försäljning utav pilsnerdricka föränledda missförhållanden.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 32, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade herrar *Björnberg* och *Hansson* i Bäck, under uppgift att den år 1923 vidtagna höjningen av den övre alkoholgränsen i pilsnerdrickat medfört, att denna dryck i stor utsträckning fått avsättning för berusningsändamål, samt att med hänsyn härtill såväl bestämmelserna rörande försäljning av pilsnerdricka som eftersikten på dessas efterlevande vore i behov av skärpning, hemställt, att riksdagen måtte besluta en skrivelse till Kungl. Maj:t om att vidtaga de åtgärder, som i berörda avseende måste anses påkallade.

Utskottet hade i nu förevarande betänkande på anförda skäl hemställt, att ifrågavarande motion II: 32 av herrar *Björnberg* och *Hansson* i Bäck, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa av försäljning utav pilsnerdricka föränledda missförhållanden, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anmälts av herrar *Alexis Björkman, Johan Bergman* och *Olsson* i Mora, vilka dock ej antytt sin mening.

Herr **Björkman**: Herr talman, mina herrar! Under behandlingen i utskottet av denna motion gjordes åtskilliga anmärkningar emot densamma. Man sa-

de, att den rörde sig om litet av varje, utan att gå in i några direkta anmärkningar. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på att motionärerna likväl, som belysande motivering för sitt yrkande, hava anfört några exempel på de oegentligheter, som förekomma vid distributionen av pilsnerdricka, oegentligheter som för övrigt sammanfalla med de missförhållanden, vilka jag genom den nyss behandlade motionen velat undanröja. Motionärerna taia exempelvis om att vid distributionen klass II säljes, utan att det på flaskan finnes något som anger typen — etiketten och korken äro borttagna, varför kontrollmöjligheten försvunnit — och så peka de på att å vissa orter bryggerierna hava nederlag med särskilda föreståndare, som försälja sådana drycker utan försäljningsrätt. Slutligen talas det även om vad som på populärt språk kallas de rullande krogarna, den direkta försäljningen från bryggeriäkdon vid vägar och arbetsplatser.

Om ökad kontroll över försäljningen av pilsnerdricka.

(Forts.)

Nu är det ju ett känt faktum, känt för alla dem, som stå i någon beröring med förhållandena ute i landsorten, att man icke blott vid försäljningsställena, vid försäljning till avhämtning, utan också vid försäljningen i övrigt förblandar klass I och klass II, serverar klass II under sken av att vara klass I. Utskänkning av klass II förekommer i otaliga fall på en del ställen, varest utskänkningsrättighet för sådana drycker ej finnes. Kontrollen från nykterhetsnämndens, kommunalnämndens och ordningsmaktens sida är i hög grad försvårad, som var man förstår, på grund av att etiketterna i regel äro borta och flaskorna serveras med korken uppdragen o. s. v. Jag vet visserligen, att de allra flesta bryggerier utsända etiketterade flaskor — naturligtvis i reklam-syfte också — men det händer, att etiketterna försvinna från flaskan, innan den serveras. Det finns också bryggerier, som i syfte, som jag skall tillåta mig att icke nu beteckna med något ord, sälja oetiketterad vara. Det är klart, att ett dylikt tillvägagångssätt icke blott är olagligt utan även föranleder en hel del obehagligheter och svårigheter litet varstades i landet. Det är sådana svårigheter, som motionärerna här velat övervinna.

I utskottet framhölls det också, att det skulle ligga någon överdrift i motionärernas framhållande av att kolossala kvantiteter omsattes i vida kretsar i illojalt syfte och i motionärernas påstående att detta skulle hava förekommit under den senaste tiden. Däremot anmärktes det — och det står också omnämnt i motiveringen till utskottsbetänkandet — att konsumtionen av pilsnerdricka skulle under den senaste tiden hava tillfälligtvis något ökat men sedermera hava gått ned igen. Genom denna uppgift vill man motbevisa, vad motionärerna antytt.

När jag läste detta, blev jag förvånad över, varifrån man kunde hava fått den uppgiften. Saken är nämligen den, att vi icke hava någon kontroll över försäljningskvantiteterna utan endast över maltkrossningen, ty man vet, huru mycket malt som krossats. Nu är jag i tillfälle att efter den tillförlitligaste källa jag i denna sak har, nämligen Svenska bryggareföreningens månadsblad, kunna upplysa om att under tiden av tillverkningsåret 1923 till och med den 31 augusti avverkades i runt tal 19,000,000 kilogram malt emot 16,300,000 kilogram malt året förut, således en ökad maltavverkning före den första september i fjol av över 2,700,000 kilogram. Jag anser, att den uppgiften talar ett tämligen tydligt språk om en ökad förbrukning under den senare delen av året, och detta är den enda faktiska uppgift man kan få, ty — jag upprepar det — någon kontrollsiffra över försäljningen finnes icke. Kontrollstyrelsen har inga sådana och om bryggareföreningen har några, kunna de icke röra annat än tillverkningen och utexpedieringen till en del kunder, men icke själva försäljningen.

Jag skall icke, herr talman, uppehålla mig vidare vid detta och förlänga

Om ökad kontroll över försäljningen av pilsnerdricka.
(Forts.)

diskussionen här onödigt länge genom att peka på de andra missförhållanden, som motionärerna här hava berört. Jag skall icke göra det, försåvitt jag icke möjligen får anledning därtill av den diskussion, som kanske härefter kan följa. Utan att, som sagt, inlåta mig på någon närmare motivering tillåter jag mig emellertid, herr talman, att framställa ett förslag, om vilket jag förmenar, att alla borde kunna bliva eniga, alla som erkänna missförhållandena och vilja bekämpa dem, alla, som vilja att gällande lag skall tillämpas och efterlevas.

Jag tillåter mig därför framställa det förslaget, att kammaren behagade besluta, att riksdagen med anledning av motion nr 32 i andra kammaren av herrar Björnberg och Hansson i Bäck ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att underlätta kontroll över och motverka missbruk vid försäljning och utskänkning av maltdrycker. Jag ber att få meddela, att ett liknande yrkande i denna punkt kommer att göras i andra kammaren.

Herr Nilsson, Gustaf: Herr talman, mina herrar! Såsom av betänkandet framgår, ha motionärerna till utgångspunkt för denna motion tagit den ökning av alkoholgränsen, som ägde rum vid föregående års riksdag ifråga om maltdrycker. De påstå i sin motion, att, sedan denna ökning av alkoholgränsen införts, ölet skulle i högre grad än förut kommit att användas till berusningsändamål, och de olägenheter, som uppstått, påstå motionärerna uteslutande bottna i denna av riksdagen beslutade ökade maltgräns.

Då bevillningsutskottet icke kunnat finna, att den åtgärd, som trädde i kraft först den första oktober föregående år, kunnat åstadkomma sådana verkningar, som motionärerna här göra gällande, har bevillningsutskottet ansett, att det är alltför kort tid sedan denna högre maltdrycksgräns trädde i kraft för att man skulle kunna bilda sig ett omdöme om i vad mån några olägenheter därav uppstått eller ej. Utskottet har för den skull ansett det vara för tidigt att skriva i denna sak, då sådana olägenheter enligt utskottets förmenande ännu icke med bestämdhet och säkerhet kunna påvisas. Gent emot det förslag, som herr Björkman här under debatten framställt, vill jag säga, att även detta förslag har den svagheten med sig, att det icke innehåller några som helst riktlinjer för vad en sådan undersökning skall taga sikte på. De missförhållanden, om vilka han talar, äro verkligen omtvistade. Det påstås både ifrån det ena och det andra hållet, att dessa missförhållanden finnas, men å andra sidan förnekas det, att dessa missförhållanden äro större nu än de voro förut. På grund härav anser jag icke heller *detta* skrivelseförslag vara befogat, utan jag tror, att såväl herr Björkman som motionärerna göra klokast i att närmare utreda frågan och komma med en ny motion till ett kommande års riksdag, i vilken motion man tydligare och klarare bevisade och preciserade de olägenheter, som äro förenade med den nuvarande försäljningen av pilsnerdricka.

Jag ber att med dessa ord och under hänvisning till utskottets motivering få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende å föreliggande betänkande yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, av herr *Björkman*, att riksdagen, med anledning av motion nr 32 i andra kammaren av herrar Björnberg och Hansson i Bäck, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att underlätta kontroll över och motverka missbruk vid försäljning och utskänkning av maltdrycker.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Om ökad kontroll över försäljningen av pilsnerdricka.

Herr *Björkman* begärde votering, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

(Forts.)

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr *Björkmans* under överläggningen gjorda yrkande.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 79;

Nej — 35.

Föredrogs änyo bevillningsutskottets betänkande nr 7, i anledning av väckta motioner om ändring i vissa delar av förordningen angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt maltdricka.

Ang. rätten till utskänkning av alkoholfria drycker m. m.

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, väckta den ena i första kammaren, nr 27, av herr *Wahl*, och den andra i andra kammaren, nr 150, av herr *Eriksson* i Stockholm, hade hemställts, att riksdagen ville för sin del besluta

dels följande ändrade lydelse av 3 § 1 mom. kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade alkoholfria drycker samt svagdricka:

»Vill någon, som ej enligt 2 § är därtill berättigad, bedriva utskänkning av tillagade alkoholfria drycker eller svagdricka, göra därom skriftlig ansökan hos Konungens befallningshavande med uppgift å det ställe, där utskänkningen skall äga rum.

Vad sålunda är stadgat skall iakttagas varje gång utskänkingsställe ombytes.

Utskänkning, varom i denna § förmäles, må icke bedrivas av annan än den som därtill erhållit Konungens befallningshavandes tillstånd.»

dels häremot svarande ändringar i övriga delar av nämnda kungl. förordning.

Uti en inom första kammaren väckt, likaledes till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 79, hade herr *Björkman* föreslagit, att riksdagen måtte besluta sådana förändringar i § 3 mom. 1 och § 5 av kungl. förordningen angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt maltdricka av den 9 juni 1905, att dessa erhöles följande lydelse (tilläggen kursiverade):

§ 3:1. Vill någon, som ej enligt 2 § är därtill berättigad, bedriva utskänkning av tillagade, alkoholfria drycker eller maltdricka, göra därom skriftlig anmälan, *med företeende av tillstyrkan av nykterhetsnämnden i den kommun, där rörelsen skall utövas*, i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos magistraten och på landet hos landsfiskalen, med uppgift å det ställe, där utskänkningen skall äga rum. Har anmälan sålunda skett, skall, där ej nedan annorlunda föreskrives, meddelas bevis, att anmälan behörigen skett; och skall landsfiskalen därom underrätta kommunalnämndens ordförande i den socken, där rörelsen skall utövas.

Ang.
rätten till ut-
skänkning av
alkoholfria
drycker m. m.
(Forts.)

Vad sålunda är stadgat skall iakttagas varje gång utskänkningsställe omby-
tes.

§ 5. Utskänkningsrörelse, som på grund av anmälan eller tillstånd enligt 3 § är avsedd att idkas i stad, köping eller municipalsamhälle, må ej börjas förrän besiktning å den lägenhet, där rörelsen skall drivas, hållits, i stad av stadsfiskalen och i annat samhälle av kronobetjänt jämte två personer, utsedda, en av nykterhetsnämnden i kommunen och en, i Stockholm av överståthållar-ämbetet, i annan stad av magistraten och i köping eller municipalsamhälle av kommunalnämnden eller motsvarande myndighet, samt besiktningsmännen utfärdat bevis därom, att lägenheten är för ändamålet lämplig.

Kostnad för besiktningen gäldas av rörelsens innehavare med belopp, som bestämmes av Konungens befallningshavande.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på återopade grunder hemställt,

1) att ifrågavarande motioner I: 27 av herr Wahl och II: 150 av herr Eriksson i Stockholm icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att ifrågavarande motion I: 79 av herr Björkman icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Gustaf Nilsson, Johansson* i Kullersta, *Alexis Björkman, Wahlmark, Carlsson* i Gävle, *Johan Bergman, Björklund, Olsson* i Gävle och *Olsson* i Mora, vilka, med hänvisning till vad i motionerna anförts rörande missförhållandena på här ifrågavarande område, yrkat, att riksdagen, i anledning av motionerna I: 27 av herr Wahl och I: 79 av herr Björkman samt II: 150 av herr Eriksson i Stockholm, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på vad sätt och under vilka former utskänkning av tillagade, alkoholfria drycker eller maldricka kunde göras beroende av utav Kungl. Maj:ts befallningshavande eller annan myndighet meddelat tillstånd, samt för nästa års riksdag framlägga förslag till de författningsändringar, som vid bifall härtill vore erforderliga.

Herr Nilsson, Gustaf: Herr talman, mina herrar! Dessa motioner äro av den beskaffenheten att några av ledamöterna inom bevillningsutskottet — däribland jag — icke kunnat gå med på avslag å de i desamma gjorda framställningarna.

Som herrarna veta, är ju förhållandet det, att det enligt nuvarande bestämmelser icke behövs någon ansökan om rättighet till försäljning, då försäljningen endast gäller alkoholfria drycker, d. v. s. kaffe, läskedrycker och klass I, utan vederbörande har endast att göra en vanlig anmälan till handelsregistret. Någon undersökning behöver icke verkställas angående vederbörandes lämplighet att handhava försäljningen av dylika drycker.

Utvecklingen på detta område har, såsom motionärerna påvisat, gått i sådan riktning, att dessa s. k. nykterhetskaféer, som uppstått här och var blott och bart genom en sådan anmälan, på en del håll ha blivit samlingsplats och tillhåll för en hel del mindre önskvärda individer och att på dessa kaféer åtminstone i vissa städer en ganska stark smuggeltrafik med spritdrycker utvecklats sig. Det finns icke någon möjlighet att råda bot på dessa missförhållanden, så länge nuvarande bestämmelser på detta område gälla. Kommunalnämnden eller vederbörande myndighet i städerna kunna visserligen stänga ett dylikt kafé, ifall det visar sig, att det på detta kafé förekommer oordningar eller osedligt levnadssätt, men det är endast dessa tvenne ting, som kunna åstadkomma stängning ifrån myndigheternas sida. Även om nu myndigheterna den ena dagen stänga ett sådant nykterhetskafé, är det ingenting som hindrar innehavarens

hustru eller vuxna barn att dagen därpå göra anmälan att de ännu driva kaféet såsom förut. De göra en anmälan om att de övertagit kaféverksamheten — det kan icke någon myndighet neka dem — och sedan fortsättes verksamheten på samma sätt som förut. Med den utveckling, som denna rörelse tagit, bl. a. i de större städerna men även på landsbygden, kan man lätt inse olägenheterna härav. Jag vill i detta sammanhang erinra kammarens ledamöter om ett sammanträde som i söndags hölls på en plats ej långt härifrån, nämligen i Segeltorp, där fastighetsägare och hyresgäster hade gemensamt möte, varvid påyrkades, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att få en del kaféer stängda och tillkomsten av flera sådana förhindrad, emedan dessa kaféer där ute voro själva samlingspunkterna för den olaga handel med spritdrycker, som där förekom.

Då vi några stycken inom utskottet anse, att uppenbara missförhållanden på detta område finnas, vilka böra avhjälpas, hava vi icke ansett oss kunna gå med på utskottets hemställan om rent avslag på de väckta motionerna. Då det emellertid kan invändas emot motionärernas tankegång att lägga avgörandet i händerna på nykterhetsnämnderna eller uteslutande på Konungens befallningshavande eller de kommunala myndigheterna, att dessa kanske icke kunna belastas med dylika ansökningar, och då invändningar emot dessa olika utvägar kunna göras på grund av olika skäl, hava vi såsom reservanter icke ansett oss kunna yrka bifall till motionerna heller. Emellertid inse vi, som sagt, att missförhållanden förefinnas, som böra avhjälpas, och vi hava därför ansett den riktiga vägen vara att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhölla, att man sedan man undersökt vilken form man bör använda, bör inför nästa års riksdag efter denna utredning och undersökning föreslå riksdagen en form för ansökan om dylika rättigheter, så att det åtminstone blir någon prövning vid tilldelandet av tillstånd för drivande av denna verksamhet och icke de lösliga grunder, som för närvarande äro gällande.

Då således enligt vår uppfattning starka skäl förefinnas för att något bör åtgöras i denna sak och då det är önskvärt, att detta sker ju förr dess hellre, hava vi till betänkandet, som herrarna finna, fogat en reservation, och jag ber med stöd av det sagda att i korthet få yrka bifall till denna reservation.

Herr Boman: Herr greve och talman! Såsom den föregående ärade talaren mycket riktigt påpekade, gäller det här frågan om tillstånd för utövande av en rörelse, inom vilken, då den bedrivs lagligt, det icke förekommer försäljning av några för nykterhetstillståndet farliga drycker. Icke ens den djärvaste nykterhetsvän anser, att kaffe, läskedrycker och alkoholsvaga maltdrycker hava någon betydelse för nykterheten, men skälet, varför man här skulle lagstifta, är det, anse motionärerna, att det i vissa städer på dessa lokaler samlats — om jag får använda det uttrycket — liksom en börs för olaga sprithandel.

Det är således därför att det på dessa platser sker lagbrott, som man skall införa en särskild lagstiftning. Det erkännes ju av motionärerna, att dessa missförhållanden egentligen endast äro rådande i Stockholm och några andra städer, och jag tror att det är i sådana kuststäder, där handel med smuggelsprit förekommer. Under överläggningen i utskottet var just denna fråga på tal, och det upplystes då av en talare, att enligt hans erfarenhet från hemorten den olaga handeln med smuggelsprit tidigare var förlagd till ortens ena expressbyrå. Tro icke herrarna — om vi nu lagstifta så att dessa kaféer komma under en sådan kontroll, att denna olaga rörelse icke kan bedrivas där — att den endast kommer att flyttas till något annat ställe? För min del är jag övertygad om att så kommer att bliva fallet. Så länge begäret efter denna vara och möjligheten att skaffa den finnes, så kommer den att anskaffas; det gäller stora vinstmöjligheter och det finns ett hart när oemotståndligt begär efter att få köpa den varan. Däremot är det klart, att de tusentals personer, som hava

*Ang.
rätten till ut-
skänkning av
alkoholfria
drycker m. m.*

(Forts.)

Ang.
rätten till ut-
skänkning av
alkoholfria
drycker m. m.
(Forts.)

sin nödortfuga utkomst och försörjning av en dylik lojal rörelse, genom ett bifall till den ifrågasatta lagstiftningen skulle betungas, ävensom att överståthållar- ämbetets och Konungens befallningshavandes arbete skulle betungas, utan att man egentligen vunne något genom att man lade ett tvång på utövändet av en eljest tillåten näring.

Jag ber alltså, herr greve och talman, att få yrka bifall till utskottets hem- ställan.

Herr **Hederstierna**: Då jag i motsats till den siste ärade talaren på det allra livligaste ber att få tillstyrka bifall till reservationen, gör jag det på grund av den erfarenhet, jag under min tid i överståthållarämbetet samlat i detta avse- ende. Enligt pilsnerdricksförordningen skall varje person, som vill sälja pils- nerdricka, genom ansökan begära tillstånd att få sälja det. och Konungens befallningshavande meddelar detta tillstånd på ett år eller på sin höjd på tre år. I fråga om en person, som vill ha s. k. nykterhetskafé, behöves ej sådant tillstånd, utan han har endast att göra anmälan till vederbörande om att han ämnar idka dylik rörelse, och vederbörande myndighet har ingen rättighet att säga nej till en sådan anmälan.

Nu visade det sig i Stockholm för ett par år sedan, att de s. k. langarna höllo alldeles särskilt till på dessa s. k. pilsnerdrickskaféer, men det är givetvis för- förligt svårt att komma på dem och få bevisning om att sådant äger rum. där- för att de naturligtvis vaka över att det icke är någon närvarande, som represen- terar ordningsmakten, när langning äger rum, utan det sker naturligtvis i smyg. Det är mycket sällan man kommer på vederbörande på det sätt, som det till exempel skedde vid ett tillfälle, då man hörde ett vittne i polisdomstolen. Det var ingen polisman utan en hantverkare i trakten av det kafé, där polisen själv misstänkte, att det ej gick rätt till, ehuru man icke hade lyckats få bevis på saken. Det var en hantverkare, som sade, att han gått in på kaféet för att dricka ett glas pilsnerdricka. Då rök en herre på honom efter en stund och sa- de: »Skall Ni ha ett pund?» — »Nej», svarade han. — »Ja, vad fan har Ni då här att göra?» sade den andre. — Det var alldeles onödigt, att den personen be- sökte det kaféet, om han inte ville ha just ett »pund»! Men det är ju, som sagt, mycket sällan man kommer på dessa langare på det sättet.

I Stockholm meddelade vi sådant tillstånd till försäljning av pilsnerdricka för ett år i sänder. Polisen skall alltid yttra sig om varje sådan ansökning, och då jag finner av poliskommissariens rapport, att man kan läsa mellan raderna, att det ej går rätt till på det ifrågavarande stället, och att där säkerligen förekom- mer langning, ehuru man icke lyckats att direkt komma på någon därmed, väg- rar jag tillstånd till försäljning av pilsnerdricka från den platsen eller genom den person det gäller. Vid ett tillfälle blev det 10 stycken avslag i fråga om just de kaféer, som av polisen äro kända för att bedriva sådan langning i hög grad. Man klagade i en del fall, men endast i tre fall ansåg Kungl. Maj:t, att det icke fanns tillräcklig bevisning mot dem. I övrigt blev överståthållaräm- betets beslut fastställt, och efter detta överståthållarämbetets beslut i höstas ett år sedan har det blivit en helt annan ordning. Man vet, att man riskerar sin rättighet, om man ej övervakar sig själv och sin personal, och man har fått en helt annan personal på dessa pilsnerdrickskaféer efter detta beslut.

Någonstans måste emellertid langarna sälja sina »pund», och de ha nu, efter vad man kan förstå, överflyttat sin verksamhet till dessa s. k. nykterhetskaféer. Att komma på dem med någon ordentlig bevisning är lika svårt som att göra det på pilsnerdrickskaféerna — så fullständigt, att man kan döma dem. Och även om man skulle få dem dömda, blir det blott några kronors böter, som ej generar dem alls. Det är därför vi i Stockholm ha så starkt intresse för att få nykter- hetskaféerna under samma lagstiftning som pilsnerdrickskaféerna. Då kunna

vi ge tillstånd för ett år, och när vi förstå, att det försiggår olaglig hantering, draga vi in deras tillstånd. Det är därför jag på det allra enträgnaste måste anhålla hos kammaren, att den bifaller reservationen.

Ser man nu på utskottets skäl mot motionen, får man säga, att nog smakar det något av de obotfärdigas förhinder. Det talas om länsstyrelsernas arbetsböda. Det är mycket rörande; det är mycket sällan man hör talas om något sådant här i riksdagen, och jag erkänner, att den bördan finnes, men nog tror jag, att länsstyrelserna kunna sköta om detta. Det säges vidare, att följden sannolikt skulle bli, att handeln med dessa varor skulle förläggas till andra platser, och av herr Boman hörde vi, att det var expressinnehavarna, som höllo på med sådant. Men även om vi ej skulle kunna komma åt ett eller annat ställe, är det ingen anledning att icke söka komma åt dem, där vi äro alldeles säkra på att det finnes sådan handel. Man kommer förmodligen även att söka få sådan handel i gång på gatorna, men det lärer väl ordningsmakten kunna klarera.

Sedan talade herr Boman om att den allmänna näringsfriheten skulle bli kränkt för de människor det här gäller. Ja, men, förlåt mig, det är väl ändå litet joltigt. Skola vi tänka på näringsfriheten var gång det är fråga om att söka komma åt lagbrytare och övervaka, att sådana brott ej äga rum! Man får ej tala om näringsfriheten, när det här endast gäller att komma in med en ansökan och betala en fyra à fem kronor eller vad det är.

Medan jag håller på med detta, får jag säga, att av den blivande lagstiftningen måste jag naturligtvis begära, att det icke skall ges ett tillstånd en gång för alla utan, på samma sätt som i fråga om pilsnerdrickskaféerna, för en två å tre år men icke mer. Man vet ej något i förväg om hur rörelsen kommer att skötas, men när det föreligger ett tillstånd på ett eller annat år, blir det tillfälle vid ansökningens förnyande att bedöma hur vederbörande skött sig. Om det sedan skall bli på landet eller endast i städerna, får ju den blivande utredningen taga under omprövning. För mig är det ett huvudintresse, att det blir i Stockholm.

Jag vill säga, att när vi myndigheter göra vår plikt och försöka beivra och få tag i lagbrotten så mycket som möjligt, då är det också, så vitt jag förstår, lagstiftarnas plikt att skaffa oss medel i händerna till att kunna beivra dem.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Björkman: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av ett yttrande, som fälldes av den herr Hederstierna närmast föregående talaren.

Det är icke fallet, att det bara är i Stockholm och vissa kuststäder och kanske någonstädes på landet, som dessa oegentligheter äga rum, vilka åtminstone jag genom min motion velat ha undanröjda. Litet varstädes på landsbygden, i stationsområden och på industriplatser förekomma s. k. nykterhetskaféer, där oegentligheter begås. Det är möjligt, att det ej bedrivs spritlangning annat än i Stockholm och kuststäderna, men det säljes olagligen pilsnerdricka i stor omfattning. Jag har ju också tidigare berört detta förhållande. Det är dessa olägenheter, som på landsbygden spela den största rollen. Jag ber att få understryka, att, om ett sådant kafé stänges av vederbörande myndighet, behöves det bara en ny anmälan av en tjänstflicka, en son eller annan som skylt för rörelsen, för att den skall få fortsätta.

Jag har begärt ordet, herr talman, endast för att understryka, att det ej endast är en huvudstadsfråga utan även en fråga för landsorten i stor omfattning.

Friherre Fleming: Jag betvivlar ej alls riktigheten av överståthållarens erfarenheter, och det kan hända, att den siste talaren även har erfarenheter i den riktningen från landsbygden. Men jag vill säga, att det är ganska märkvärdigt, när man i utskottet hört resonemang av personer från mycket olika håll i

*Ang.
rätten till ut-
skänkning av
alkoholfria
drycker m. m.
(Forts.)*

Ang.
rätten till ut-
skänkning av
alkoholfria
drycker m. m.
(Forts.)

Sverige, och många kategoriskt försäkrat, att sådan langning icke alls förekommer på nykterhetskaféerna utan på helt andra ställen. Det var t. o. m. en representant från Norrland, som sade: Jag börjar tycka, att detta eviga förbud för allting går litet för långt. Vi bliva insnörda i tvång och former, så att man snart ej får någon rörelsefrihet alls.

Det förefaller mig, som om det vore ganska mycket begärt, att på grund av utav överståthållaren berörda förhållanden i Stockholm man skulle be Kungl. Maj:t att lagstifta för hela landet. Denna reservation är ju mycket mild skriiven, ty det står »på vad sätt och under vilka former» o. s. v., men det är ju de vanliga fraserna, som alltid bruka förekomma. Nog förefaller det mig, som om det här icke vore fråga om ett nykterhetsintresse, utan ett ordningsintresse. Jag tycker då, att det vore bra mycket enklare, om för Stockholm exempelvis funnes en ordningsstadga, som berättigade överståthållaren till det ingripande. som han här vill ha och med nuvarande lagstiftning ej kan få. Jag tror, det vore en rättare väg än att på detta sätt söka lagstifta för hela riket i fråga om förhållanden, som kanske mest beröra Stockholm. Man kan ej begära, att riksdagen nu skulle taga särskild befattning med förhållandena för Stockholms del, utan om överståthållaren påkallar Kung. Maj:ts uppmärksamhet i saken, kanske det kan gå att på annat sätt få sådana missförhållanden avhjälpta.

Jag yrkar bifall till utskottets betänkande.

Herr Hederstierna: Jag vill endast upplysa friherre Fleming om att när det står i lagen, att det nu endast behöves en anmälan till Konungens befallningshavande för att få driva en sådan näring, kan ej Kungl. Maj:t sedermera komma och i en förordning eller ordningsstadga sätta in, att — oaktat det står i lagen, att det bara skall vara en anmälan — man skall vara nödsakad här i Stockholm att begära tillstånd av överståthållarämbetet. Detta vill jag på det bestämdaste bestrida. En sådan anhållan från mig till Kungl. Maj:t måste lämnas utan avseende.

Herr Nilsson, Gustaf: Jag begärde ordet med anledning av att vice ordföranden i utskottet tänkte sig en lagstiftning uteslutande för Stockholm. Det vet väl utskottets vice ordförande, att om man begränsar en sådan författning till Stockholms stad, skulle alla samhällen, som ligga här omkring, behöva en likadan lagstiftning de också, ty avstånden till förtortssamhällena äro icke så stora, att det är mycket besvär att komma ut till dessa platser. Herr vice ordföranden sade ju själv, att klämman i reservanternas yrkande var lagd så vid och så omfattande, att man skulle kunna göra utredningen i nära nog vilket avseende som helst. Då kan man tänka sig, att utredningen även kunde omfatta »den geniala idé», herr vice ordföranden framförde, att begränsa lagstiftningen till Stockholm.

I övrigt tror jag, att var och en, som vill tänka sig in i frågan, måste säga sig, att det ej kan fortsätta med det oordnade tillstånd, som nu förekommer på detta område. När myndigheterna, t. ex. stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige eller andra besluta att vägra tillstånd till försäljning av pilsnerdricka, går kaféinnehavaren bara och anmäler, att han ämnar idka nykterhetsservering, och får då servera klass I utan att något tillstånd behöves. När man då tager i betraktande, att etiketter och sådant mycket lätt »faller bort», går det, trots att egentlig pilsnerdricksrättighet ej är beviljad, mycket väl för sig att i stor utsträckning olagligen försälja klass II och sådana drycker, som icke äro tillåtna.

Jag tror, att utvecklingen måste framtvinga en ändring, och jag tror därför, det vore önskvärt, att icke herr vice ordförandens anförande gjorde alltför starkt intryck på kammaren, när det gäller att rösta i denna sak.

Friherre **Fleming**: Jag måtte uttrycka mig förfärligt otydligt. Atminstone menade jag ej en smula av vad herr Gustaf Nilsson påbördade mig, ty jag sade, att jag icke trodde, att riksdagen kan gå med på en särskild lagstiftning för Stockholm. Således förordade jag ej något sådant.

*Ang.
rätten till ut-
skänkning av
alkoholfria
drycker m. m.*

Även överståthållaren måtte ha missförstått mig, ty jag har ej begärt, att Kungl. Maj:t skulle upphäva någon lag, men jag är icke alls övertygad, att en ändring av denna lag är det enda sättet att råda bot på missförhållandena, ty det kan finnas andra sätt. Det var min uppfattning.

(Forts.)

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr **Lyberg**: Jag anhåller att få på det livligaste instämma i de synpunkter som framhållits, särskilt av herr Hederstierna. Jag tillåter mig med anledning därav hemställa till kammaren att bifalla reservationen.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes jämlikt de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet fogade reservationen; och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Genom en den 2 januari 1924 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 4, vilken behandlats av första lagutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande av angivna orsaker hemställt, att riksdagen med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, måtte för sin del antaga ett i utlåtandet infört förslag till lag i nu ifrågavarande ämne.

Rörande sättet för utlåtandets föredragning yttrade

Herr **Hederstierna**: I avseende å föredragningen av första lagutskottets utlåtande nr 6 hemställes,

att detsamma må företagas till avgörande på det sätt, att till en början föredrages det av utskottet tillstyrkta lagförslaget, där så erfordras paragrafvis, med promulgationsstadganden, ingress och rubrik sist;

att, sedan lagförslaget blivit genomgånget, utskottets hemställan föredrages; att vid behandlingen av den paragraf, varom först uppstår överläggning, denna må omfatta utlåtandet i dess helhet; samt

att lagtext ej må behöva uppläsa i vidare mån, än sådant av någon kammarens ledamot begäres.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Det av utskottet tillstyrkta lagförslaget.

Godkändes.

Utskottets hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens föregående beslut.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 39.

Avgåvos och hänvisades till särskilda utskottet nedannämnda motioner:

nr 224, av herr *Ekman, Karl Johan*, och herr *Rune*, samt

nr 225, av herr *Kobb*,

båda i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsväsendets ordnande.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckta motioner om beredande av ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag m. m.; och

nr 2, i anledning av väckt motion om rätt för stadsfullmäktige att välja två vice ordförande;

statsutskottets utlåtanden:

nr 9, angående regleringen för budgetåret 1924—1925 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för teckning av aktier i Ostkustbanans aktiebolag;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för kapitalökning å statens under kommunikationsdepartementet hörande utlåningsfonder;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag för lån till svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen; och

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till fonden för räntefria studielån jämte en i ämnet väckt motion;

andra lagutskottets utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om viss ändring av 10 kap. 72 § vattenlagen; ävensom

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 8, i anledning av väckta motioner om åtgärder för åstadkommande av lindring i arrendevillkoren för vissa prästgårds- och kronoarrendatorer; samt

nr 9, i anledning av väckt motion om förbud under viss tid mot jakt å örn.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11,58 f. m.

In fidem
Lode Wistrand.

Torsdagen den 21 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.; och dess förhandlingar försiggingo inom lyckta dörrar.

Företogs det i Kungl. Maj:ts skrivelse nr 48, angående muntligt meddelande till riksdagen i viss fråga, avsedda ärendet.

Herr statsrådet Wohlin:

Herr Olsson, Olof:

Herr Svensson, Carl:

Herr Winberg:

Herr Ekman, Carl Gustaf:

Herr Swartz:

Friherre Adelswärd:

Herr Sandler:

Herr statsrådet Wohlin:

Herr Pers:

Hans excellens herr statsministern Trygger:

Herr Lindhagen:

Herr Winberg:

Herr Olsson, Olof:

Herr Sandler:

Herr Ekman, Carl Gustaf:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre Marks von
Württemberg:

Herr Olsson, Olof:

Kammarens sammanträde avslutades kl. 6,32 e. m.

In fidem
Lode Wisstrand.

Fredagen den 22 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Herr statsrådet *Pettersson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 45, angående lån från statens domäners fond till skogsvårdsstyrelsen inom Kopparbergs läns landstingsområde för uppförande av en fröklängningsanstalt m. m.;

nr 46, angående beräkningen av engångsavgifterna för tjänstepension för vissa lantbruksskolföreståndare; och

nr 47, angående pensioner åt vissa personer.

Justerades protokollen för den 16 och den 19 innevarande månad.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 20, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 27 april 1923 angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 21, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14 och 17 §§ i lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtanden nr 1 och 2, statsutskottets utlåtanden nr 9 samt 12—15, andra lagutskottets utlåtande nr 8 ävensom jordbruksutskottets utlåtanden nr 6—9.

Herr *Boman* väckte en motion, nr 226, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 50, 54, 80, 91, 93, 124, 132 och 133 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag.

Motionen hänvisades till behandling av lagutskott.

Herr *Björkman* avlämnade en av honom och herr *Åström* undertecknad motion, nr 227, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsväsendets ordnande.

Denna motion hänvisades till särskilda utskottet.

Efter föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades dessa, nr 45 till jordbruksutskottet samt nr 46 och 47 till bankoutskottet.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 8, i anledning av väckt motion om sänkning av tullen å ostron;

nr 9, i anledning av väckt motion om sänkta tullsatser för ur; och

nr 10, i anledning av väckt motion om ändring i rubriken nr 403 i tulltaxan; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 7, i anledning av väckt motion angående ändring i gällande bestämmelser om kyrkans offentliga gudstjänster; och

nr 8, i anledning av väckt motion om ändring i 6 § 2 mom. i lagen angående tillsättning av prästerliga tjänster.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades greve *Wachtmeister* för tiden från och med den 26 i denna månad till och med den 7 nästkommande mars.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,40 e. m.

In fidem
Lode Wistrand.